

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 3

25 05 2026 р.

Голова Відбіркової комісії зі
вступу до аспірантури та
докторантури

Дмитро ЯРИМБАШ

ПОГОДЖЕНО:

Відповідальний секретар Відбіркової
комісії

В. Буличова Вікторія БУЛИЧОВА

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В11 ФІЛОЛОГІЯ**

при прийомі на навчання для здобуття
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
на основі НРК7

Спеціальність: В11 Філологія за спеціалізаціями

Гарант освітньо-наукової програми:

Філологія _____

Ганна ПРИХОДЬКО

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фаховий іспит – це форма оцінювання в Запорізькому національному університеті (далі – ЗНУ), що передбачає визначення рівня підготовленості вступника щодо здобутих раніше компетентностей та результатів навчання, необхідних для опанування освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Метою проведення фахового іспиту зі спеціальності є перевірка рівня знань, умінь та інших фахових компетентностей вступника, що є достатніми для здобуття освітнього ступеня доктора філософії на основі НРК7 за спеціальністю В11 «Філологія», освітньо-науковою програмою «Філологія».

Фаховий іспит проводиться у формі комп'ютерного тестування із застосуванням технологій дистанційного навчання в системі електронного забезпечення навчання «Moodle» ЗНУ.

Тривалість фахового іспиту становить 60 хвилин.

Фаховий іспит проводиться в очному форматі в ЗНУ з обов'язковою відеофіксацією та подальшим оприлюдненням на офіційному вебсайті Приймальної комісії.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів фахового іспиту здійснюється автоматично системою електронного забезпечення навчання «Moodle» за шкалою від 0 до 200 балів.

Тестове завдання генерується індивідуально для кожного вступника і містить 50 запитань із вибором однієї правильної відповіді. Кожна правильна відповідь оцінюється в 4 бали. Неправильна відповідь або її відсутність оцінюється у 0 балів. Максимально можливий результат за іспит становить 200 балів.

Мінімальний пороговий бал, необхідний для допуску до участі в конкурсному відборі, становить 100 балів, що відповідає 25 правильним відповідям. Вступники, які набрали від 0 до 96 балів, отримують результат «незадовільно» та не допускаються до участі в конкурсному відборі на навчання.

Таблиця переведення тестових балів у шкалу 0-200 балів

Тестовий бал	Бал за шкалою 0–200	Тестовий бал	Бал за шкалою 0–200
1	4	26	104
2	8	27	108
3	12	28	112
4	16	29	116

5	20	30	120
6	24	31	124
7	28	32	128
8	32	33	132
9	36	34	136
10	40	35	140
11	44	36	144
12	48	37	148
13	52	38	152
14	56	39	156
15	60	40	160
16	64	41	164
17	68	42	168
18	72	43	172
19	76	44	176
20	80	45	180
21	84	46	184
22	88	47	188
23	92	48	192
24	96	49	196
25	100	50	200

Тестовий бал (0-50)	Підсумковий бал (0-200)	Рівень навчальних досягнень
45–50	180–200	Високий
35–44	140–176	Достатній
25–34	100–136	Базовий
0–24	0–96	Недостатній

Вступники, які отримали оцінку менше 100 балів, до участі в конкурсному відборі не допускаються.

III. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Мова як суспільне явище. Мова і мовлення, їх розрізнення і співвідношення. Роль мови у процесі комунікації.
2. Мова і мислення, їх співвідношення. Мова як система знаків. Поняття знака. Поняття інформації. Структура мовного знака. План вираження і план змісту. Форма і субстанція. Співвідношення мовного знака і дійсності.

Значення і смисл.

3. Синтаксичний, семантичний і прагматичний аспекти мови. Мовна система, її функціонування й розвиток. Синхронія і діахронія.

4. Будова мовної системи. Елементи структури. Ярусна побудова мови. Побудова лінгвістичної теорії. Метод моделювання. Загальна та конкретна теорії.

5. Структура науки про мову. Описове мовознавство. Історичне й порівняльно-історичне мовознавство. Типологія. Соціолінгвістика. Психолінгвістика. Прикладна лінгвістика. Теорія перекладу.

6. Методи синхронного опису мови. Таксонометричний метод, його особливості. Генеративний метод, його особливості.

7. Порівняльно-історичний метод, його мета та завдання. Методика встановлення мовної родинності. Поняття мовної сім'ї. Поняття про прамову. Внутрішня реконструкція. Генеалогічна класифікація мов світу.

8. Методи типологічного дослідження, їх цілі й завдання. Поняття про мовний тип. Методика порівняльного вивчення мов. Поняття мовної універсалії. Типологічні класифікації мов (Ф. Шлегеля, В. Гумбольдта, Е. Сепіра, Дж. Грінберга та ін.).

9. Методи соціолінгвістичного дослідження. Предмет і статус соціолінгвістики. Соціолінгвістика як галузь міждисциплінарного дослідження. Система мови з погляду соціолінгвістики. Поняття і типи мовної ситуації. Соціолінгвістична класифікація мов. Індивідуальні соціокомунікативні системи: білінгвізм і диглосія. Поняття і принципи типології мовної політики. Мовна поведінка і її детермінанти. Методи збору та обробки соціолінгвістичних даних. Корпусна лінгвістика.

10. Ярусна будова мови. Яруси мовної системи.

11. Фонема, її визначення. Різні підходи до визначення (виділення) фонем. Фонема і диференціальні ознаки. Фонема і склад. Особливості структури складів у мовах різних типів.

12. Просодичні елементи мови. Наголос, його види. Тон. Інтонація.

13. Морфема, її визначення. Різні підходи до виділення морфеми. Морфема і її варіанти. Фонологічна структура морфеми, її особливості в мовах різних типів. Основні види чергувань.

14. Словотвір, його основні питання. Дери́вація і складання слів. Слово, його визначення. Багатозначність терміна "слово", словоформа і лексема. Структура слова, виділення лексичної та граматичної частин. Самостійні та службові слова. Частини мови, їх виділення в мовах різних типів.

15. Значення слова, його структура. Семантична класифікація лексики, семантичні поля. Основні типи відношень між лексичними одиницями. Синонімія. Антонімія. Полісемія і омонімія, регулярні типи полісемії.

16. Фразеологія. Типи фразеологізмів, їх класифікація

17. Слово і синтаксема. Частини мови і члени речення. Типи синтаксичних зв'язків. Підрядність і сурядність. Предикативність. Типи речень.

Співвідношення синтаксичної і семантичної структур речення, поняття трансформації. Просте і складне речення. Типи складних речень.

18. Актуальні проблеми перекладу. Базові поняття перекладознавства.

19. Типи перекладу. Усний та письмовий переклад.

20. Сфери застосування різних типів перекладу.

21. Перекладацький аналіз тексту. Процедура перекладацького аналізу тексту

22. Генеративна лінгвістика. Контрастивна лінгвістика

23. Історія фольклористики: школи, постаті, основні праці. Основні напрямки сучасних фольклористичних досліджень.

24. Фольклор як предмет гуманітарних досліджень. Межі явища та терміну.

25. Проблема Е-фольклору у сучасній гуманітаристиці.

26. Античність як історико-літературна доба : загальна характеристика, вплив на подальший розвиток Західної культури; сучасний антикознавчий науковий дискурс.

27. Історико-літературна доба Середньовіччя в світлі сучасних наукових інтерпретацій.

28. Ренесанс як об'єкт наукових дискусій(теорія всесвітнього Відродження, хронологічні межі та географічні кордони) та національні моделі «ренесансів» в Західній Європі.

29. XII століття як історико-літературна доба: стильова картина епохи, ключові представники та їхні здобутки.

30. Літературний процес XVIII століття :загальна характеристика, ключові ідеї та їх відображення в літературі.

31. Доба Просвітництва, її інтелектуально-естетичні здобутки та літературні репрезентації.

32. Романтизм як історико-літературна доба, течії в літературі романтизму як об'єкт наукових дискусій.

33. Національні моделі романтизму (своєрідність та репрезентативні персоналії).

34. Класичний реалізм як цілісна художня система та його представники.

35. Література рубежа XIX – XX ст.: ідейно-художня специфіка, течії та репрезентативні персоналії.

36. Модернізм як історико-літературна доба, течії в модернізмі: спільність і своєрідність.

37. Постмодернізм в світлі сучасних інтерпретацій.

38. Історико-літературний процес XXI століття: загальна характеристика, провідні тенденції. Пост-постмодернізм як об'єкт наукових дискусій.

39. Шекспір як центр Західного канону (концепція Г.Блума) та засновник дискурсивності (концепція Ю.Черняка), форми присутності Шекспіра в сучасному світі (концепція Б.Енглера)

40. Український шекспірознавчий дискурс: специфіка розвитку, зони наукового інтересу.

41. Українська барокова література.

42. Традиції, новаторство, жанрові особливості творчості І.Котляревського..
43. Національні особливості, жанрово-стильова палітра українського романтизму.
44. Розвиток жанру байки в українській літературі ХІХ ст.
45. Творчі здобутки поезії 60-90-х років ХХ ст.
46. Літературні жанри у творчості Т. Шевченка.
47. Основні тенденції розвитку українського модернізму.
48. Новаторство поезії і прози І. Франка.
49. Історична романістика к. ХХ – поч. ХІ ст.
50. Нові якості сучасної української прози.

ІV. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Алексєнко Н.М., Бутко Л.В., Сізова К.Л, Шабуніна В.В. Лінгвістичний аналіз тексту. Кременчук : КНУ ім. М. Остроградського, 2018. 243 с.
2. Алексюк І. А. Філософія мови: традиція аналітичної філософії. Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 320 с.
3. Бацевич Ф.С. Нариси з теорії тексту: монографія. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2019. 279 с.
4. Безугла Л.Р. (заг. ред.). Від слова до діла: лінгвопрагматика дискурсу. Вінниця : Нова Книга, 2020. 368 с.
5. Блум Г. Західний канон. Книги на тлі епох. Київ : Факт, 2017. 720 с.
6. Бондаренко А.І. Лінгвокультурологія: навчально-методичний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 197 с.
7. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
8. Ковбасюк Л.А., Романова Н.В. Сучасні лінгвістичні теорії : лекційні, практичні, самостійні модулі та тести : навч.-метод. посіб. 2-е вид., перер. й доп. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 148 с.
9. Колегаєва І.М. Вербалізований концепт як об'єкт наукового опису. *Одеська лінгвістична школа: кола реконструкцій*: колект. моногр. / за заг. ред. Ковалевської Т.Ю. Одеса: ПолиП ринт, 2020. С. 38–44.
10. Левченко О. Лінгвістичні дослідження гендеру в Україні. *Людина. Комп'ютер. Комунікація*. 2017. С. 74-83
11. Методологія лінгвістичних досліджень : конспект лекцій / укладачі: М. В. Черник, В. С. Куліш, О. Л. Овсянко, А. В. Зінченко ; за заг. ред. проф. С. О. Швачко. Суми : Сумський державний університет, 2018. 78 с.
12. Мушкетик Л. Г. Моральний канон української традиційної

культури: за фольклорними джерелами. Київ-Кам'янець-Подільський: ТОВ "Друкарня "Рута", 2022. 752 с.

13. Приходько Г.І. Трансформація категорії оцінки в сучасних лінгвістичних парадигмах: видання друге: доповнене та перероблене. Запоріжжя: ЗНУ, 2026. 179 с. <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/31248>

14. Ситар Г. Політична лінгвістика. Вінниця: ДонНУ ім. В. Стуса, 2019. 184 с.

15. Христіанінова Р. О. Дуплексив у формально-граматичній та семантико-синтаксичній структурі речення. Мовознавчий вісник: зб. наук. праць. Вип. 24–25. Черкаси, 2018. С. 23–32.

16. Христіанінова Р.О. Зібрання вибраних праць відомих українських синтаксистів. *Українське мовознавство*. 2021. № 1 (51). С. 130–136.

17. Якимович В. Літературна етноімагологія, літературні образи та етнообрази: проблеми термінології *Science and Education a New Dimension*. *Philology*, VI(52). 2018. Issue: 177. С. 73–76.

18. Barth D., Schnell, S. *Understanding: Corpus Linguistics* (1st ed.). London: Routledge, 2021. 248 p.

19. Bucholtz M., Hall K. *Embodied Sociolinguistics*. In: N. Coupland (ed.) *Sociolinguistics. Theoretical Debates* Cambridge: Cambridge University Press, 2016. pp. 173-198.

20. Dijk T. van. *Discourse and Power* (1st ed.). London: Bloomsbury Publishing. URL: <https://www.perlego.com/book/2995819/discourse-and-power-pdf>

21. Dovchin S. *Digital Communication, Linguistic Diversity and Education*. Oxford: Peter Lang, 2020. 236 p.

22. Foolen A. Quo vadis pragmatics? From adaptation to participatory sense-making. *Journal of Pragmatics*, 2019. 145, 39-46.

23. Morozova, O.I. Linguoecological approach to capturing concepts: a case study of transparency. *Accents and Paradoxes of Modern Philology*, 2018. 2, 32-51.

24. Pavlenko I.Ya. Genre Specificity of Narrativity of the Past in Ukrainian Retellings and Historical Songs. *Philological Science and Education: Transformation and Development Vectors : Collective monograph*. Vol. I. Riga: "Baltija Publishing", 2021. P. 42 - 63.

25. Valigura O., Kozub L., Sieriakova I. Computer Technologies in Acoustic Analysis of English Television Advertising Discourse. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on CALL*. 2020. 6. P. 38-48.

26. Yus F. Pragmatics, Humor and the Internet. *Internet pragmatics*. 2021. Vol. 4 (2). pp. 1-11.

Додаткові

1. Голощук Л.С. Історичні передумови розвитку корпусної лінгвістики. *Web of Scholar*. 2017. № 6 (15). С. 80-84.

2. Голубовська І. О., Корольов І. Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики : курс лекцій.

<content/uploads/2015/04/ActualProblLinguist.pdf>

3. Жуковська В. В. Лінгвістичний корпус як новітній інформаційно-дослідницький інструментарій сучасного мовознавства. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70). № 3. Ч. 1. С. 113-119.
4. Фролова І.Є., Омецинська О.В. Специфіка художнього дискурсу та його аспектів. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Іноземна філологія*. 2018. Вип. 87. С. 52-61.
5. Austin J. L. *How to do things with words*. Barakaldo Books, 2020. 178 p.
6. Couper-Kuhlen E. Language over time. Some old and new uses of OKAY in American English. *Interactional Linguistics*. 2021. Vol. 1:1, pp. 33–63.
7. Danesi M. *The Semiotics of Emoji. The Rise of Visual Language in the Age of the Internet*. London/New York: Bloomsbury, 2017. 208 p.
8. Marcel D. *Language, Society, and New Media. Sociolinguistics Today*. New York : Routledge, 2020. 284 p.
9. Rodríguez-Vergara D. The Importance of Discourse Studies in Linguistics, Language Teaching and Translation. *US-China Foreign Language*. 2018. Vol. 16. № 6. P. 297–310.

Інформаційні ресурси

1. Кочерган М. П. *Загальне мовознавство: підручник*. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 464 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk795964.pdf>
2. Селіванова О. *Засади сучасної лінгвометодології*. <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/581>
3. *Бібліотека української фольклористики*. <http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/proekty/elektronna-navchalna-biblioteka-ukrajinskoji-folklorystyky/>
4. Мохначова О.В. *Історія зарубіжної літератури кінця ХХ - початку ХХІ ст.: завдання для самостійної роботи студентів : навч.-метод. посіб.* Кривий Ріг, 2015. <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/308>
5. *Електронна бібліотека української літератури*. URL: www.ukrlib.com.ua.
6. *Бібліотека української поезії*. URL: www.poetry.uazone.net
7. *Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК)*: <http://uacorporus.org/Kyiv/ua>

Голова фахової
атестаційної комісії

Ганна ПРИХОДЬКО